

GRENS GEVALLEN

Nieuwe
driedelige
reeks

Op 16 maart is het 200 jaar geleden dat Willem I koning werd van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden. Tussen 1815 en 1830 bestond de grens tussen Nederland en België dus even niet. Hoe zit dat vandaag? Is de aardrijkskundige grens tussen de twee landen ook een mentale grens? Kan een Vlaming ooit begrijpen dat je

kroketten uit de muur eet? Kan een Nederlander die chaos bij de zuiderburen ooit charmant vinden? Fotograaf Eric de Mildt is een Nederlander die al dertig jaar in België woont. Journaliste Sofie Mulders is opgegroeid op enkele kilometers van de grens. Nederland-België heeft al vaak tot discussies geleid tussen de fotograaf

en de journaliste als ze samen op pad gaan voor *De Morgen*. "Ach, België", lacht hij dan. "Uw eigen land is vlakbij, ga gewoon terug", antwoordt zij meestal. Een week lang gingen Mulders en De Mildt op zoek naar de grens tussen België en Nederland. Soms vonden ze haar wel, soms helemaal niet.

Kan een Vlaming ooit een Nederlander worden?

FOCUS

► Koewacht ligt zowel in België als Nederland. Hier kun je, zoals Ria, Nederlandse zijn en toch Belgische friet serveren in een kraam waar de grens pal onderdoor loopt.

In september woont *NRC*-hoofdredacteur Peter Vandermeersch vijf jaar in Nederland. En daarom denkt hij er ernstig over na om de Nederlandse nationaliteit aan te nemen. Maar of dat een goed plan is? 'Vlamingen en Nederlanders lijken veel minder op elkaar dan Vlamingen en Walen.'

SOFIE MULDER / FOTO'S ERIC DE MILDT

“

Huh, welke taal spreekt u? Het lijkt wel Nederlands!" Hij gooit er nog een parmantig lachje tegenaan, zoals alleen Nederlandse jongetjes dat kunnen, en weg is hij. De lucht mag in Rotterdam dan even grijs zijn als in België, daar houdt elke gelijkenis tussen de twee landen op, als je een voetballend kereltje van hooguit vijf mag geloven.

Misschien is het dus beter om dit verhaal te laten starten in een grensgebied. Kwestie van niet direct de wilde droom van orangisten als Louis Tobback en Nelly Maes aan diggelen te moeten slaan, en nog even te geloven dat de verschillen tussen Vlaanderen en Nederland toch niet zo gigantisch groot kunnen zijn dat ze nooit meer één gemeenschap kunnen vormen, zoals dat tweehonderd jaar geleden wel even het geval was. Laten we dus beginnen in Koewacht. Want wie

met de hond slaapt, krijgt zijn vlooiën. Iets minder oneerbiedig geformuleerd: in een dorp als Koewacht zou je kunnen verwachten dat de verschillen tussen Vlamingen en Nederlanders zo goed als onbestaande zijn. Koewacht is namelijk een dorp dat zowel in België als Nederland ligt. Hier kun je dus met je ene voet in België staan, en met je andere voet in Nederland. Hier kun je, zoals Ria, Nederlandse zijn en toch Belgische friet serveren in een kraam waar de grens pal onderdoor loopt. Hier moet je glimlachen als je van de Grensstraat in de Oude Karnemelkstraat (geen grap) terecht komt.

Bakkerij Rudy en Veronique is de enige bakker in het Belgische deel van Koewacht. "Op zondag is 80 procent van onze klanten Nederlands", zegt bakkerin Veronique. "Logisch. Een Nederlands brood blijft veertien dagen vers, een Belgisch brood maar twee dagen. Dat zegt genoeg, denk ik. En ja, het is een cliché, maar het zijn ook vooral de Nederlanders die ingaan op acties als vijf éclairs plus één gratis."

Als de grens zo letterlijk door je dorp loopt, bestempel je elkaar niet meer als buitenlanders, zegt Veronique. Even veegt ze wat denkbeeldige kruimels van haar fleeccevest, dat even knaloranje is als dat van haar dochter. "En toch heb je automatisch wat meer sympathie voor je landgenoten, of je dat nu wilt of niet." Marijke, de dochter van Veronique, is nochtans gehuwd met een Nederlander man. Daarmee zijn ze geen uitzondering, in Koewacht wonen veel gemengde koppels. "Onze kinderen hebben de Nederlandse nationaliteit", zegt Marijke. "Nee, daar had ik geen enkel probleem mee. Maar ik heb mijn been wel

stijf gehouden in de schoolkeuze. Ze gaan naar het Belgische schoolje hier twee straten verder. Nochtans zie ik het verschil wel. Mijn oudste zit in het tweede leerjaar, en hij moet elke avond zo'n twee uur bezig zijn met huiswerk. Zijn neefje, die in een Nederlandse school zit, kan 's avonds veel meer spelen. Aan de ene kant vind ik dat veel beter, jonge kinderen moeten zich toch vooral creatief kunnen uitleven. En toch wil ik mijn kinderen daar houden. Ik ben zelf ook nog altijd blij dat ik op een Belgische school heb gezeten."

Ach, zo heel veel verschillen tussen Nederlandse en Belgische klanten ziet ze niet, zegt de apotheker die enkele huizen naast basisschool De Zonnebloem haar apotheek uitbaat. Maar één ding valt wel op. "Als ik mensen naar hun naam vraag om ze op te zoeken in mijn computerbestand, gebruiken Nederlandse vrouwen alleen de eerste letter van hun voornaam en de achternaam van hun man. Een vrouw die bijvoorbeeld Ria Janssens heet, zal tegen mij toch de naam 'Willems R' zeggen, omdat haar man Willems heet. Dat begrijp ik niet. Ik ben ook getrouwd, en ik zie mijn man heel graag, maar ik zou nooit mijn eigen naam verloochenen."

Grachtengordel

"Je kan er langs de grachten lopen, je haar los in de wind", zong Kris De Bruyne ooit over Amsterdam. Die liefde is duidelijk wederzijds. Ivo Van Hove leidt er Toneelgroep Amsterdam, Piet Menu Vlaams cultuurhuis De Brakke Grond, Jan Raes het Concertgebouw, Koen Clement uitgeverij WPG, Peter Vandermeersch het *NRC*. Als ze